

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za ostri leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na doma za celo leto 13 gold., za šest let 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na doma se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr., za šest let. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za šest let 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za šest let 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo stopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravišstvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročila, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 4. nov. [Izv. dop.]

Direktno izvoljeni državni zbor je tedaj denes začel svoje prvo zasedanje. Koliko upanja so stavili in še stavijo centralisti v zbor! od njega pričakujejo utrjenje nemške hegemonije nad avstrijskimi Slovani in popolno zadušenje državopravne opozicije. Še imenitnejša naloga pa se v sedanjem trenutku od strani centralistov in židovske žurnalistike stavlja državnemu zboru, da bi on pomagal djenarni krizi, ki od dneva do dneva raste in da bi razsiral na stroške cele države kapital med dunajske borzijane. Da, ta nesrečna kriza ne daje prav veselimi biti vladnim krogom in vsej njihovi ustavoverni pritisklini, da si bi morali emfatično praznovati denašnji dan, ki jim je prinesel toliko zaželeni centralistični parlament z ogromno ustavoverno večino.

Kdor bi sodil politično mišljenje avstrijskih narodov po zastopu, zbranem v Šmerlingovi lesenjači pred škotskimi vrati, moral bi misliti, da je velika večina narodov zadovoljna s sedanjo vladno sistemo in si druzega ne želi, nego Auerspergom, Lasserjem, Stremaýrjem, in kakor se zovejo ti možje v bliščečih uniformah, podeliti v vsaki vasi, častno občanstvo ter jim prepevati slavo in hvalo. Na levisi je sedež za sedežem zaseden in še v centrum segajo levičnjaki, na desni pa stoji mnogo praznih sedežev, manjka Čehov in Moravanov in tudi od Poljakov še mnogi niso došli. A ta prevaga ustavovernih poslancev izvira samo iz volilnega reda, ki mesto zbornice ljudskih zastopnikov ustvarja nekaki stanovski parlament. Večina narodov

pa stoji v opoziciji proti vladi in to centralisti sami čute.

Pa obrnimo se k prvi seji državnega zbora. Že precej po 8. uri v jutro je primarširal bataljon pešcev v polni paradi pred cerkev sv. Štefana, kjer je ob 9. uri škof Kučker celebriral peto mašo. Prišli so vsi ministri, sredi cerkve je bila napolnena generalov in oficirjev, spredaj so stale dvorne šarže, za poslance pa so bili sedeži pripravljeni, sicer samo za kakih štirideset, a še ti niso bili zasedeni.

Ob 11. uri je bil napovedan začetek seje poslanske zbornice. Poslanci so se počasi zbirali. Na galeriji je bilo mnogo poslušalcev, tudi lepi spol je bil zastopan, dvorna loža pa je prazna ostala. V dvorani je bilo prav živahno, predno so poslanci se spravili na svoje sedeže. Na levisi in deloma v centru sede ustavoverci in sicer mladonemci na skrajni levisi, potem pride garda ministerstvu udanih staronemcev; centrum zasedejo veliki posestniki. Tukaj sedi tudi Winkler med Koroninjem in Taccom. V 4. klopi desnega centra so si naši narodno-liberalni slovenski poslanci dr. Vošnjak, Nabergoj, Pfeifer in dr. Razlag izbrali svoje sedeže; za njim sede rusinski poslanci, pred njimi dr. Vitezič iz Istre in dr. Valussi, v 2. klopi pa gr. Hohenwart. Dalje proti desni so privrženci pravne stranke iz Štajerskega, Tirolskega, Zgornje-Avstrijskega in Solnograškega, med njimi Herman in grof Barbo. Na skrajni desni sede poljski poslanci; 45 sedežev češko-moravskih poslancev pa ostane praznih.

Minister Lasser predstavlja poslanca d' Elverta iz Brna, kot začasnega predsednika. D' Elvert si izbere 4 zapisnikarje in pozivlje poslance, naj store svojo obljubo. Potem reče,

da se bode obljuba brala v nemškem, italijanskem, poljskem in rusinskem jeziku.

Poslanec dr. Vošnjak prosi za besedo in zahteva, da se obljuba bere tudi v slovenskem jeziku. Zbornica pritrdi in predsednik povabi dr. Vošnjaka, naj on obljubo v slovenskem jeziku bere, kar se zgodi. Enako zahteva dr. Vitezič za hrvatski-srbski jezik. Vsak poslanec stori potem obljubo v svojem jeziku, slovenski so jo storili grof Barbo, Nabergoj, Pfeifer, dr. Razlag in dr. Vošnjak; poslanca Herman in Winkler pa nemški (!).

Po storjeni obljubi povabi predsednik poslance, naj pridejo 5. novembra ob 12. uri k slovesnemu odprtju drž. zbora v dvorski grad, kjer bode cesar sam bral prestolni govor. Precej potem bode 2. seja državnega zbora. S tem je bila prva seja končana.

V istem času je tudi gospodska zbornica imela svojo prvo sejo, v kateri se nič posebnega nij prigodilo.

Cerkve in država v Ameriki.

(Francoski spisal E. Laboulaye.)

(Dalje.)

Čast, da je razglasil svobodo vesti, ima lord Baltimore, ki je utemeljil marylandsko kolonijo, dalje „kvekar“ Viljem Penn, ki je ustvaril Pensilvanijo, pred njima pa bolj nepoznani Roger Williams, ki je vsakojakim vercem odprl novo kolonijo Rhode-Island. Od leta 1635 si je Roger Williams prizadeval pomiriti one, ki jih je bilo groza videti, da je država ločena od cerkve; vpilo se je nad njim, da vodi družino v paganstvo, ali, kar nij bilo nič menj ostudno, da jo tira nazaj v roke fanatičnemu katoličanstvu; pobožni

Listek.

Na morji.

(Spisal Ivan Franke.)

Qui navigant, coelum mutant,
non animum.

(Dalje.)

Za kuhinjo je „windsele“, mašina, ki vzdiguje blago v in iz broda. Potem je velika luknja v krovu, kjer se vzdiguje karyo ven in noter. Zatem so kabine oficirjev, tri ali štiri v sredi. Ob krajih broda pa so hlevi za koštrune, prešiče za vsake vrste kuretin, tudi golobičev ne manjka, ker okus pasazirjev in oficirjev je različen. Kaka kratkočasna opica, tu privezana, hodi koštrunom nagajat in kokošim perje pulit, ali pa se šegavo zaleti v mimogredočega matroza.

Komandantov most, tako visok, da se vidi tudi čez platneno streho, ki varuje pred

gorečim solncem, na sredi broda, je zelo važna reč. Na njem je noč in dan najmanj en oficir pogledajoč na iglo pogostoma, da drži brod pravi kurz. Prihaja gori tudi kapitan hladit se; tu vodi ladijo pilot v luko in iz nje, kjer je večjidel teško vzlazljivo. Sredi mosta drže štirje mornarji kolo, ki vodi krmilo, in ga vrte na to, zdaj na drugo stran, kakor treba.

Za mostom je prostor za kurjavo, na vrhu odprt s železnimi mrežami; vidi se globoko doli, kjer zamorci, pravi črni Afrikanerji mečejo premog v peči, huda vročina puliti tu ven gori in od dimnika, ki tu ven kviško moli. Ti Afrikanerji, da si vročine vajeni, vendar trpe dosti. Ves v potu, da kaplja od njega, pride po strmi železni lestvici gori in se vsede na veter, in lovi sapo. Mladi, čvrsti, debelih udov so, a se jih vendar mnogo pokonča s prehlajenjem; teško se najde star človek med njimi; plače imajo po 16 rupij (dobro naš srebrni forint)

na dan in hrano, za te ljudi mnogo, toda napravijo večjidel vse v prvem mestu. Kak Indijec ali Kitajec se tudi nahaja med kurjači; zadnji gotovo samo zato, da si rupije prihrani in prične kako lajšje delo. Vsakih 24 ur zvoziti s šajtrgo okolo 30 ton premoga in pometati ga v peč, je tudi za 16 do 20 ljudi dovolj trpljenja v taki vročini.

Za dimnikom je „manmast“, glavno drevo; dalje druga kuhinja, za drugi razred in one, ki spadajo v to vrsto. Potem je prostor za mašino, pokrit z okni, da varujejo pred dežjem, tu se vidijo cilindri, oni debeli jekleni stebri, švigajoči v taktu gori in doli, ki gonijo sveder. Tu pri mašini je meja, preko katere ne smejo drugi kot pasazirji prvega reda in kdor ima opravilo. Pride potem prostoren eleganten vhod prvega reda, tik njega je kabina vodje kapitana. Od te največje kabine na celem brodu do konca broda se zove prostor „quarter-deck“, je zmirom s platnom pokrit proti

mož je odgovoril z izgledom, ki svoje resnice nij še izgubil: „Na morji, je dejal, je veliko ladij, in na teh ladijah je na tisuče ljudij, ki vsi za taisto srečo tekajo. Večkrat se pri-godi, da so na taistej ladiji papisti zmešani s protestanti, židovi s Turki. Svobodo vesti, za katero se jaz borim, terja dvoje stvari: prvič: da se oni, ki nimajo taiste vere, ka-kor ladijini pop, ne silijo biti pri njegovem svetem opraviilu; drugič, da se jim ne brani izvrševati svojega verskega kulta, ako imajo sredstva k temu.

Ali bo ta svoboda overala kapitana vo-diti svojo ladijo in vzdržavati pravico, mir, in sloga med potniki in brodniki? In če eden brodnik ne stori svoje dolžnosti, ali če pot-nik ne bo plačal potnine, ako bo kak pored-než organizoval upor, ali pridigoval, da nij treba ni častnika, ni kapitana, ni poveljnika, ni povelja ni kazni, ker so si vsi ljudje v Kristusu enaki, ali ne bo imel kapitan oblasti protistaviti se temu prestopanju, in ga kaznovati, kakor zasluži?... Ta la-dija, je dostavil Roger Williams, je podoba družbe in cerkve.“ Govoril je prav; a leta 1635 so ga razklicavali za brezbožnika, in bržkone bi tudi dandenes v več ko enej deželi, ki se baha s čistostjo in starostjo svoje vere, one, ki bi enako učili, proglašali za krivoverne in nevarne ljudi. Kam pa bi prišel svet, ako bi se ne dalo več tožiti, in ako bi bilo treba, tudi daviti se v imenu vere, ki uči mir in ljubezen?

Roger Williamsove, Pennove in lord Bal-timorove ideje pa so bile predaleč od teda-njih predsodkov, da bi mogle trijumfovati. Tudi je bila z malimi izjemami edinost cer-kve in država skupna postava angleškim kolonijam do osvobojevalne vojne. Odtod se je počasi dospelo do tolerance drugovercev, izvzemši katoličane, a ta toleranca je bila bolj dobrovoljna, nego zapovedana, zato pa ne obširna. V vsakej provinciji je bila cerkev, katero so vsi prebivalci, brez razločka vere, morali vzdržavati. Ta davek se je v imenu javnega reda opravičeval. Ako versko uče-nje, se je reklo, že ne reši duš, vsaj zločin-stvo zabranjuje. V Ney-Yorku in v južnih državah bila je anglikanska cerkev uradna naprava; v Novej Angliji je bila to kongre-gacijonalna cerkev. Vsak teh kultov je svojo supremacijo (višjo oblast) s kaznovanjem bra-

nil. Disidenti so morali spoštovati postavno ortodoksijo. Leta 1774, dve leti pred pro-glašenjem neodvisnosti, se je šest udov bap-tistovske cerkve v Virginiji zaprlo, ker so objavili svoje religijozno mnenje. Gibanje, katero je ta kazen prouzročila, je bilo zna-menje, da so se duhovi spremenili. Doba svobode se je bližala.

Upor, ki je osvobodil kolonije, pospešil je željeno reformo. V južnih državah je an-glikanska cerkev svojo popularnost zelo iz-gubila; ona je namreč krivično delala, da je hotela Ameriko z Angleško zediniti, premda je bila vsaka politična vez že raztrgana. Jefferson je porabil to priložnost in uvel v Virginijo popolno versko svobodo. Postava, katero je bil predlagal, in katero je Madison z velikim talentom vzdrževal, se je razgla-sila 16. decembra 1785. To je datum, kateri bi povestnica smela bolj skrbno ohraniti, kakor od onih vojsk, ki za soboj nijso drugega pustile, nego spomin uničene pra-vice in grozo prolite krvi. — Ta postava je določevala, da se ne sme nihče siliti, da bi se ravnal ali da bi ostal pri kakoršnej koli veri, da se zaradi vere ne sme ni-komur nemir ali škoda nitina osobi niti na blagu delati, da ima končno vsakdo pravico spoznavati in z dokazi za-govarjati svoje religijozno mišljenje, da se za-radi tega ne manjša, ne večja in ne upljiva njegova civilna veljavnost. Na videz nij nič bolj priprostega, kot ta postava; v te-melji pa je ona popolna sekularizacija države in družbe.

Jeffersonova reforma je zadevala samo Virginijo; a kmalu se je cela Amerika izrekla za to velikansko načelo. Leta 1787, ko se je naredila federalna kon-stitucija, popraševalo se je, imajo-li Zedi-njene države oficijelno cerkev? Odgovor nij mogel biti dvomljiv. Postavodajalci so poz-nali povestnico starega sveta, njihovi očetje so bili žrtve intolerance; sploh pa, ali se je moglo kaj drugega kakor svoboda ustano-viti v konfederaciji, ki je obstajala iz najbolj različnih sekt? Določilo se je tedaj pri pr-vem izboljšanju konstitucije, da zbor ne more niti ustanoviti državljanske cerkve, niti prepovedati svobodnega izvr-ševanja katere koli vere; v enem članku pa

se je že prej spoznalo, da se, ako se hoče imeti veljavo v javnosti, nij treba zato pri-števati h kakemu pripoznanemu kultu. Ta določba, ki je omejevala zborovo pravico, je za-devala le konfederacijo: spoštovalo se je posamezno pravo vsake države; a kadar je verska svoboda v središče postavljena, go-tovo tudi skrajnosti pridobi. Vendar pa to nij bilo delo enega dne; petdeset let je tre-balo, da se je ta miroljubni obračaj dovršil. Leta 1834 še le je Masahuzec, razrušivši dve-stoletno politiko, vzdržanje cerkev vernim za-povedal. To izboljšanje je votiralo narav-nost ljudstvo v večini 32.000 glasov proti 3.000, — in gotovo, če je v kakej deželi vera v časti, je v Masahuzecu.

(Dalje prihodnjič.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 6. novembra.

O **državnem** zboru poročajo naši dopisi iz Dunaja. — Piše se nam poleg tega še, da Hohenwart skuša vso opozicijo pod en klobuk spraviti. To se mu more posre-diti to se ve samo v državopravnih rečeh ne pa v svobodnostnih. — Včeraj 5. je bilo slavnostno odpretje. Cesar je v pre-stolnem govoru obetal mnogo vladnih pred-logov.

V **gospodski zbornici** je pred-sednik knez Karel Auersperg govoril začetni govor tako slabo in medlo, brez energije in petrti, da še njegova „N. Fr. P.“ nij zado-voljna ter pravi: „Denes neizogiben kazaj na pridobitve volilne reforme, nekaj preveč pre-trirano svitlo pobarvani stavki o svetovni raz-stavi in v gospodski zbornici vedno odme-vajoče izjave lojalnosti do cesarja, — to je vse“.

Priprave za odpretje **ogerskega** zbora, ki bode 8. t. m. se že narejene. Zbor se bo pečal največ z novim posojilom, s pri-hodnjeletnim proračunom in s potrditvijo hr-vatske nagodbe. Postav ne bode delal, ker so gospodarstvene in socijalne razmere na Ogerskem tako zamešane in žalostne, da najprej pomoči zahtevajo.

Vnanje države.

„**Ruski Mir**“ piše tikoma bosniškega vprašanja: Mi ne verjamemo, da bo grof Andrassy novega grofa Leiningena v Carji-grad poslal. Nam se ta stvar zdi prva epi-zoda letošnje avstro-ogerske politike, ki nema drugega namena, nego, da bi odvrnila pozornost podložnih od novih davkov in dol-gov (sama svetovna razstava ima baje 30 milijonov deficita). Prepri s Turško težko da bi kaj drugega pomenjal.

Francoski listi javljajo, da se pri-kaže vse ministerstvo, kakoršno je, v narodni skupščini in bode predlagalo podaljšanje Mac-Mahonove oblasti na deset let, da potem od-stopi, in da bo Mac-Mahon novo naredil. Levica je enoglasno sklenila, da bode precej pri odporu sesije interpelirala vlado zaradi počenjanja monarhistov. Pri zadnjem obrav-navanju **Bazainove** pravde se je govorilo, je-li Mac-Mahon važne depeše od 20. avgusta sprejel, v katerih javlja, da se je pred Metzom postavil, da bo šel proti severu in Mac-Ma-honu vse povedal. Mac-Mahon se pismeno od-govori, da nij dobil depeše; tudi oberst d' Absac taisto pové. Nekatere priče pravijo, da so oddale te depeše Absacu in Stoffelnu, in se tudi te izjave držita pri konfrontaciji z Absacom.

Špansko brodogje se križa pred Kartageno; oblegajoče čete so se pomnožile za 5000 mož. Del Balso, predsednik Karta-genske junte se je zaprl, ker so ga obdolži-li, da je izdajalec. Galvez je zopet prevzel višje poveljništvo. — Iz Karlistovskih virov poizvedamo, da je Don Karlos bolan.

dežji in solncu. Tu je mnogo klopi, stolov za ležati in drugih stolov, ker vsak potnik sme svojega imeti. Tu se sprehajajo in dolgočasijo dame, tu se delajo koncerti na večer in v nedeljo se časti bog. Čisto od zad je drugo kolo za silo, ki s pomočjo ar-himedične šravbe obrača krmilo na vsak na-čin, in dva kanona.

Ko smo prešli ves krov ali pod, me spremi, čitatelj, po složnih stopnicah doli v prvo nadstropje, in začniva zdaj od zadaj. V dnu stopnic so na obe strani vrata, ki peljejo v salon. Največji in na velikih bro-dih vrlo luksurijozni prostor, razprostira se po celem zadnjem krovu; svitlobo in zrak dobiva od vrba skozi tri velika okna in vrsto majhnih oken od zadaj, kjer je tudi mehki sofa, polokrogel, kakor je brod od zad. V sredi po vsi dolgosti salona je miza, nepremakljiva, kakor stoli krajnje, trdo pri-biti na tleh. Ob straneh so kabine, majhni prostori za tri postelje, dve ena nad drugo pri steni, ki loči od salona, ena pod oknom,

ki prodira steno broda. Ti prostori so prav pripravi, kadar je človek sam noter. Dva se moreta že ogibati eden drugega. Za oženjene so posebne, tako zvane rezervirane kabine, dražje od drugih. Pred salonom na eni strani je kuhinja za prvi red, kjer znajo peči izvrstni „beefsteak“, „rostbeef“ in „pudding“, na drugi je prodajalnica vina različnega, in žganja, ki se tu zove „brandy“ in je zlo močan. Ob krajih prostora za mašino, po-polnem ograjeno, so kabine za inženirje ali mašiniste, višje postrežnike, za tem je mali salon, na straneh zopet kabine prvega reda, prostor za strežnike in naj sprednje oni mor-narjev. Ves drugi prostor pod tem prvim nadstropjem, kar ga ne vzame mašina in premog, je za kargo, poštné žaklje, kište zmečejo prav neusmiljeno doli, glede le na naglost; kište štejejo matrozi, pri vsaki de-seti naredi vozal na špagi, launko bi se na-vadil šteti hindostanski do deset.

(Dalje prih.)

Pruska vlada je škofa Ledochowskega zopet za 200 tolarjev kaznila, ker nij hotel v Filehne dati župnika. Ker nij plačal, prodala mu je po licitaciji policija konja in kočijo, in vse, kar zraven spada.

Dopisi.

Iz Dunaja 4. novembra [Izv. dop.] Telegrafoval sem Vam, da je bil včeraj 3. novembra **shod anticentralističnih poslancev**. Ta shod bi imel že 2. novembra biti, a mnogi poslanci so stoprv ta dan prišli na Dunaj. Tudi so se posamezne stranke različne opozicije, vsaka za se posvetovati morale, predno je bilo skupno obravnavanje mogoče. Pri shodu so bile vse opozicijske stranke zastopane; Čehoslovani po pooblaščenih kluba narodnih poslancev. Bili so navzoči: dr. Rieger, dr. Sladkovski, Zeithammer, dr. Trojan, dr. Čížek, grof Klam-Martinic, knez Švarzenberg, dr. Pražak in drugi Moravani; od Poljakov dr. Smolka, knez Čartorjski, dr. Hožard in drugi; vsi slovenski poslanci razen Winklerja, dr. Vitezič, (Dalmatinci dozdej še niso došli), grof Hohenwart, Greuter, Herman in sploh mnogi poslanci iz Tirolskega, Zgornjeavstrijskega in Vorarlberga. Predsedoval je dr. Rieger. Izrekel je v imenu češkega kluba, da Čehi tudi v ta državni zbor ne bodo vstopili, da pa bodo v vsem drugem zmirom solidarno delali z opozicijo. Razvil je potem v kratkem vse razloge, zakaj Čehi ne morejo razstopiti in priznati se mora, da so ti razlogi tako tehtni, da iz češkega stališča nij lahko mogoče drugače ravnati. A obžalovati je vsakako, da nij cela opozicija skupno v aktivnem delovanju. Na drugi strani pa se vidi, kako neugodno je vladi in centralistični kliku, da tudi Čehi ne vstopijo. Kajti vlada se je gotovo nadejala in tudi cesarju za gotovo obljubila, da po uvedeni direktnih volitev spravi zastopnike vseh dežel in narodov skupaj. In zdaj ostane celi češki narod nezastopan. Ustavovorni listi sicer po svoji navadi zasmejujejo opozicijo, da zopet nij edina v akciji, a izostanje Čehov gledajo s kislimi obrazi. Preradi bi imeli cele opozicijo skupaj zbrano v hiši, kakor stafazo, sklepajo tako lahko, kar jim drago. —

Iz Dunaja 4. novembra [Izv. dop.] V drugi seji poslanske zbornice, ki je 5. novembra, razdele se poslanci po žrebu v devet oddelkov, ki imajo pregledati volitve, da jih potem zbornica potrdi, če nij bilo nobenih nerednostij; volitve pa, pri katerih so se godile kake nepostavnosti ali zoper katere so se vložili protesti, izroče se posebnim odsekom v pregledanje. Sliši se, da so zlasti proti nekaterim gališkim volitvam prišle pritožbe.

Razne politične stranke začenjajo svoje klube organizovati. Mladonemci bodo imeli svoj poseben klub in hočejo izvoliti za predsednika poslanske zbornice dr. Rechbauerja, v tem, ko si stari prejšnjega predsednika Hopfena na tem mestu žele. Posebno Giskra dela propagando za Hopfena; nij čuda, oba sta si roki precej umazala pri borzijskem švindlu. — Anticentralisti bodo tudi več klubov imeli, a v glavnih političnih vprašanjih skupno delali. Rusini in Poljaki nimajo svojih klubov.

Južni Slovani, to je Slovenci in Dal-

matinci bodo menda imeli skupni klub. — Odkar je zaprta razstava, manjša se številu tujcev, a cene v gostilnicah se nečejo znižati; draginja je velika. Zato pa je skoraj za polovico manj študentov na univerzi nego druga leta.

Dunajska borza pričakuje rešitev iz svojih zadreg od državnega zbora. Samo malenkost 130 milijonov gold. bi naj država na posodo vzela, in kje? Pri Prusih, da bi se toliko več bankovcev izdalo na korist borzi. Radovedni smo, ali se bo finančni minister res upal storiti take predloge. Opozicija naj pa bude molče gledala tako gospodarstvo na pogubo države.

Iz Vipave 4. nov. [Izv. dop.] Mirno in radovedno čakamo, kaj bodo naši poslanci počenjali v lesenjači na Dunaji, kajti od čitateljev enih, kakor drugih listov, se bodo odslej oči prvo v to obračale. Klerikaleci si računijo nekatere naših za — svoje, svobodno, ako jih veseli! Mi smo razen za Winklerja prepričani, da eden niti drugi od svojih principov ne odstopi in tako vemo, pri čem smo. Da bi bil centralni volilni odbor prej malo več v svojo moč zaupal — stali bi mi bolje! Začetek je težek! in ponosni smemo biti, da smo v prvem boju od naše strani zmagali! Odslej poznavši svojo moč in teren, delali bodemo pogumnejši in srečnejši.

Vredno je opomniti, da smo slišali od duhovnikov, da so z Razlagovo volitvijo tudi zadovoljni. Čemu pa prej toliko ropota? Gospodje! kateri niste tedaj še od strastij in osebnostij oslepljeni, stopimo vsi v kolo naroda slovenskega, v katerem hočemo vzajemno: „sveto, služiti, sveti domovini!“ Prepir naj potihne, osebnosti pustimo in delajmo z našim državnim poslancem: „vse za srečo naroda!“ in za „narod, njegovo omiko in svobodo!“

Mili mi ipavski „Sokol“ in čitalnica! tudi vi dva pustita in pozabita stare grehe, drugače — udarec bode obema!

Iz Idrije 3. nov. [Izv. dop.] Z našim županom nismo idrijski meščanje nič zadovoljni. Prejšnji župan je pustil okolo 1800 gld. v kasi, zdaj pravijo, da je že 300 gld. od tega porabljen, pa se nij storilo še nič za mesto, nič popravljalo, nič novega napravilo. Župan je šel na Dunaj v svetovno razstavo, a ne na svoje stroške, nego 80 gl. si je dal od nekih odbornikov iz uboge občinske kase naštet. Predlagal je tudi naš župan, da se občinski davki povišajo; vendar so bili nekateri odborniki tako pametni, da so ta predlog zavrgli. To je prav, ker ubogi rudar vendar ne more za penzionirane soldate skladati. Naši mestjanje, ki so menda spali ob času volitve, ki jim je korajža upadla, naj se vendar zdramijo, naj pazijo kaj se v županstvu dela in kakó, in naj gledajo, da prihodnjič drugega župana dobimo, ki bo delal in gospodaril za nas domačine.

Iz Notranjskega 3. novembra [Izv. dop.] Lehko bi Vam bil še marsikaj sporočal, kar se v „Slov. Narodu“ nij bralo, o sredstvih, katerih se je pri nas posluževala klerikalna stranka, da bi pri volitvah zmagala, — tudi sem bil nagovarjan, naj opišem počenjanje nekaterih gospodov na dan volitve v Postojni, a nijsem hotel. Mislim sem, da se bo to strastno razsajanje nad narodno liberalno stranko poleglo po volitvah, da bodo gospodje, ki so nekdanj narod budili iz pogubnega spanja k slovenstvu, mirnim du-

hom premislili, je-li njihovo početje k narodni stvari na korist ali ne; mislim sem, da se bodo za naprej z lece glasile zopet le besede ljubezni, miru in sprave. Motil sem se. Mnogim ljudem nij za mir, in sprave nečejo, da se edinstvo in složnost vrneti v narod, oni hočejo še dalje združbe delati med ljudstvom in leca se jim zdi pripravi kraj, kjer morejo pričeto hujskanje nadaljevati. Zdi se mi, kakor bi se bili pogovorili, da ne bodo nehali ljudstva slepiti z mesta, kjer jim ne sme nikdo v besedo seči, nikdo se braniti. Naj sledi tu-le kratek posnetek pridige, katero je imel včeraj g. župnik B. v neki fari, katera je poduka bolj nego hujskanja potrebna: — „Kakor je vsaki živali nekaj neogiblivo potreba, da živi, tako je tudi najpopolniji stvari — človeku vere potreba. Pa mesto vere gospoduje zdaj nevera. Ne samo po mestih se vera izgublja, širi se nevera tudi na kmetih. Vsak na polizšolan fantalin, ki ima še mah okolo ust, hoče govoriti o verskih rečeh. Kaj pa še-le učeni? Ti mislijo, da bodo sè svojo učenostjo nebo in zemljo presegli, pa to so le stari grešniki, nečistniki itd., ki le tako govorijo, kakor je za-nje bolj prav. Mladostenci so vpili: „Farja ne volite!“ To je očitno zaničevanje boga, kajti „farji“ so božji služabniki. Kdor zaničuje briča, zaničuje cesarja, kdor zaničuje „farja“, zaničuje boga samega. Kdor čez „farje“ govori, on nema vere, nema kersčanskega duha, on je hinavec. V Rimu se podirajo lepe cerkve, in krade se cerkveno premoženje. Na Švicarskem brezverni katoliki duhovne iz cerkev podé, ter cerkve skrunje; na Pruskem škofo preganjajo, ter njihovo premoženje silo jemljejo. Tako se godi ob mejah našega cesarstva, in se bo kmalu tudi pri nas godilo.“ —

Tako se v enomer nevednemu ljudstvu ali naravnost laže, ali pa stvari tako obračajo, da jih nij več spoznati. To je še pri tem dobro, da „vera“ res peša, to je, da ljudje g. B-u vsled njegovih prepogostih, ne ravno olikanih napadanj napredovalne stranke ne verujejo več mnogo, rekoč: „V tem grmu mora kaj drugega tičati, ne sveta vera.“

Pri tej priliki, Vas, gosp. župnik B. še vprašam, kako je to, da oznanovaje šolskega poduka početek, niste našli drugih besedi, nego naglih, kakor mimogrede izrečenih: „V torek se šola začne“? Sicer ste jako zgovorni, zakaj ravno tu ne? Ali mislite, da bi bilo odveč, staršem priporočiti, da bi svoje otroke skrbno in redno v šolo pošiljali? Morebiti ste se kot predsednik okrajnega šolskega sveta uverili, da je šola odveč? Mogoče; saj vidite, da se ondi, kjer šolstvo in omika cvetó, reakciji tla udirajo.

Domače stvari.

— (Ljubljanski poslanec dr. Schaffer) je bil v „Tagbl.“ strašno hud in nas je ljuto zmerjal, in denuncijante zval, ko smo mi rekli, da on spada k „mladonemški“, ali takozvani „deutschnational“-ni stranki, katera, kakor sta to sam Herbst in „N. Fr. Pr.“ ob svojem času konstatirala, gleda bolj v Prusijo nego v Avstrijo. — Bal se je tačas za svojo volitev, vedoč, da ljubljanski meščanje, tudi nemškutarski, in c. kr. uradniki vendar ne bi volili prusijana. A komaj je g. dr. Schaffer voljen, že breme v organu prusijanskih mlado-Nemcev, v

„Deutsche Ztg.“ od 5. nov., daje dr. Schaffer ne samo bil v shodu mladih pruso-nemcev v „hotel Munsch“, temuč da je celo „energično“ zahteval, naj se nemško-nacionalna stranka sama v svojem klubu ustanovi. Ali nijsmo mi prav imeli?

— (Davkarski uradi) v Mariboru, Ptuj in Celji so po c. kr. finančnem ministertvu povišani v glavne davkarske urade. „Tagespost“ misli, da je to za nemške davkarske uradnike slabo, za spodnje štajerske (slovenske) dobro, ker bodo v teh uradih morali spodnje-štajerski (torej domači) uradniki pretežirani biti.

— (G. Luka Lavtar,) dozda suplent na ljubljanski realki, nastavljen je za definitivnega profesorja na slovenski oddelku učiteljskega pripravnišča v Gorici. — Goričani dobodo s profesorjem Lavtarjem izvrstno slovensko učilno moč.

— (Sokolski večer), prvi v tej sasoni bo dne 17. t. m. v prostorih ljubljanske čitalnice. Reditelja večera sta gg. Jeločnik in Juvančič. Več o tem v programu. Drugi sokolski večer pa hode dne 13. decembra.

— (Šesta slovenska predstava) v deželnem gledališču bo jutri v saboto 8. t. m. Predstavljali se bosta dve novi igri namreč veseloigra v 2. dejanjih „Nevarnost je v odlogu“ in opereta „Tihotapec“ od Offenbacha, v kateri nastopi v glavni nalogi nova pevka dram. društva gospodična Piskarjeva. S tem ustreza društvo občinstvu po operetah in mislimo da bode naše občinstvo priznalo to z obilnim obiskom.

— (Umor). Pretečeno nedeljo sta se v Trnovem poleg ilirske Bistrice dva italijanska delavca na Breški železnici skupaj v neke krčmi pri vinu veselila. Ko sta prišla iz krčme do ceste, zasadi Petro Caprin svojemu dozdanjemu „prijatelju“ Jožefu Corazzo nož v prsi, da se je precej po besedah „io sono muorto“ na tla zgrudil in umrl. Ko ga je Pietro Caprin zabodel, mu je poslal zadnji pozdrav z besedami: Addio amico! Zdravniki, ki so umrlega raztelesili, so našli da je šel nož med 5 in 6 rebrom skozi prsa v desni srčni predel. Zadel ga je torej dobro. Morilec je obstal svoje hudodelstvo in je izročen pravici.

— (V ziljski dolini) na Koroškem volkovi še zdaj škodo delajo v tamošnjih gozdih. Videni jih je bilo 5 vkup, ko so konja nekega planinarja lovili. Sploh so volkove že nad 100 glav ovac, ali druge živine raztrgali. —

— (Velikanska repa.) Včeraj smo videli sedem funtov in pol teško repo, tako veliko kakor ena jako debela človeška glava. Vzrasla je (in sicer več tacih) na g. Tavčarjevi njivi „Pod smreko“.

— (Zadnje „Novice“) in njih brat ljubljanski farovski list „S.“ sta zopet polna surovih osebnih polemik in napadov. — Mi ostanemo pri tem, kar smo te dni v članku rekli, — ne polemizujemo, ne odgovarjamo, imamo resnega dela po svojih principih dovolj, — oni naj ščunjejo kolikor jim drago, — idimo mimo njih dalje.

Razne vesti.

* (Zagrebski častni meščani.) Zagrebško mesto je ministrskemu predsedniku Szlavy-u podalo častno meščanstvo. Zelo podučilno je, ako pogledamo v tem slučaju v listo zagrebških častnih meščanov, kajti tam nahajamo ministra Bacha, bivšega dunajskega župana Seillerja in nekdanjega zagrebškega gimnazijalnega direktorja Premana, pred katerim se, kot pred besnim germanizatorjem vsi Hrvati prekrizavajo, dalje sedanjega bana Mažuraniča, biskopa Strossmayerja, omladinista Subotiča, dalje dalmatinske kolovodje Ljubuški, Vučića in Nodila, dalje trojico Palacky, Rieger in Klauudy, potem Smolko, in dalje Deaka, Andrassy-a in Raucha.

* (V Strasburgu) je 4. nov. zgorela gimnazija.

* (Požar opere v Parizu.) Velika opera v Parizu je one dni pogorela. Požar je bil strašan, strašna je tudi škoda. Najlepši kostimi in najdražje dekoraciji so se morale spremeniti v pepel. Malo je manjkalo, pa bi bil prišel ogenj tudi v bližnjo hišo, kjer so bili muzikalije in gledališni arhivi. Papirji in mebli so se rešili, a nepoškodovani niso ostali. Premakljivo operino premoženje je bilo na 450000 frankov asekurirano. Minister lepih umetnosti in prefekt senskega okraja in direktor opere so se posvetovali, kako bi se preskrbeli mnogi umetelniki, ki so bili pri operi. Število njih je namreč 1200 glav, ki pa menda ne bodo dolgo brez posla. Zidala se bo nova opera, ki pa bo menda še le za zimo 1875 dokončana. „Figaro“ piše o veliki nesreči, ki se je pri gašenju zgodila. Na majajočem se zidu je stal korporal Bellet, in je hladnokrvno meril s cevjo v strašansko ognjišče. Mahoma se zasliši resk, zid se strese in korporal pade znak v ognjeno kopel, v katerej je takoj zginil. Še enkrat nekaj zahrusta in zid pade čez truplo, ki je bilo že v oglje spremenjeno. Ogenj še zdaj ni čisto pogasjen.

* (Trinajst.) Čuden obed je bil nedavno v enem prvih pariških hotelov. Za trinajst ljudi je bila ena miza pogrnjena, pa sedel je pri njej le en gost, ki je čisto miren jedel in rekel, da je drugih dvanajst kuvertov oddanih. Skrivnost tega čudnega obeda je ta-le: Pred dvajsetimi leti je sedelo pri ravno tisti mizi trinajst prijateljev, med njimi Alfred de Musset, Theophile Gautier v ravno tistej restavraciji in pri ravno tistej mizi, in sklenili so, da se bodo na taisti dan vsako leto zbrali; če bi kateri umrl, moral bi prostor za njegovega duha prazen ostati. Prihodnje leto jih je bilo že samo enajst, potem deset in šez tri leta še samo sedem. Predzadnji je to leto umrl, namreč grof Havigny. Zadnji se drži stare obljube prav pobožno, dokler tudi nanj vrsta ne pride, in ta je 84 let stari slikar Rubelles.

* (Prikazen.) Angleško mesto Woolwich je imelo pretekli četrtek čudno prikazen. Ob eni popoldne je bilo naenkrat vse temno. Ta tema nij bila od megle, kar je prebivalce v strašen strah spravilo. V oknih so se pokazale luči, nebo je pokrival rudeč ogenj. Zrak je bil težak, dež je nehal, jug potihnil. Babjevrni ljudje niso vedeli, kaj bi počeli; pametnejši so gledali v kalendre, če nij znabiti na ta dan kak solnčni mrak. Golobje in drugi tiči so bežali pod strehe, kokoši so šle v svoja stanovanja. Pet minut je bila strašno gosta tema, ki je potem počasi zginila, da se je na nebu svitlo solnce pokazalo.

* (Japanešk časnik.) Ravno kar je izšla v Jedu prva številka prvega japaneškega časnika, ki se imenuje: Mainih Hiranaka Šunbunši — t. j. Vsakdanje hirakanske novice. Ta list izdaja „društvo za uničenje teme.“ Namen izdajateljev je dvoji: oni hočejo v prvič svojim rojakom domača in tuja naznanila prinašati, drugič pa hočejo dokazati, da nij treba posluževati se izposojenih

kitajskih pismen. Med novicami v prvem listu so tudi nekatere iz Evrope.

Poslano.

Osoda nemila primora me, ločiti se iz ožje drage mi domovine, tedaj kličem pri odhodu v oddaljeni Innsbruck vsem častitim prijateljem in znancem srčni: „Na zdar!“
St. Peter na Krasu 6. nov. 1873.

Avg. Zabred.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Nobena bolezen ne more izvrstnej Revalesscière du Barry zoperstaviti se in odstrani taista brez leka in brez stroškov vse bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaču, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprilagodljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, skalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenjih, ki so vsem lekom zopredstavljala se:

Spričevalo št. 57.942.

Gleinach, 14. julija 1873.

Vašej Revalesscière imam razen Bogu v mojih strašnih boleznih v želodci in čutnicah življenje zahvaliti.

Janez Godec,

provizor fare Gleinach,

pošta Pod goro pri Celovci.

Spričevalo št. 62.914.

Weskau, 14. septembra 1868.

Ker sem dolga leta za kronično bolezen zlate žile, na jetrah in zapor vsakovrstne zdravniške pomoči brez uspeha rabil, sem pribežal v svoji obupnosti k Vašej Revalesscière. Ne morem se ljubemu Bogu in Vam dovolj zahvaliti za dragi dar narave, kateri je za-me velika dobrota bil.

Frane Steinman.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbrucku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Loni Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Opomenica.

Konkurzi: Mesto okr. sodnika v Ložu, v 4 tednih pri predsedništvu deželne sodnije. — Pri finančni direkciji v Celovci se bode 8. novembra t. l. več mit po javni dražbi prodalo. Pri gozdarski direkciji v Gorici več mest gozdarskih vajencev (Forsteleven) v 4 tednih. Pri rudarski direkciji v Idriji mesto stavbenega in masinskega vajenca s 500—600 gold.; v 4 tednih.

Tuji.

3. novembra.

Evropa: Arko, Grčar iz Zagreba. — Lonkarič iz Tržiča.

Pri **Elefantu:** Reitel iz Dunaja. — Spendal iz Kranja. — Jakove iz Dolenjskega.

Pri **Malici:** Boicis, Ehrlich, Feldner iz Dunaja. — Metnes iz Celja. — Kaiser, Eimerl, Esinger iz Dunaja. — Röthel iz Kočevja.

Pri **Zamoru:** Kikel iz Kamnika. — Mach iz Weitra. — Merzlicsek, Rosman iz Bleda.

Dunajska borza 6. novembra

(izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68	gl.	65	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	"	35	"
1860 drž. posojilo	101	"	"	"
Akcije narodne banke	943	"	"	"
Kreditne akcije	205	"	50	"
London	114	"	20	"
Napol.	9	"	13 1/2	"
C. k. cekini	"	"	"	"
Srebro	109	"	"	"